

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®

Moja dostojna poklicna prihodnost

Usposabljanje za mentorje Otroškega parlamenta

Ljubljana, 10. 09. 2019

Maruša Goršak, univ.dipl.ped/andr.
Svetovalka za karierno orientacijo

Naložbo sofinancirata Evropska unija iz Evropskega
socialnega sklada in Republika Slovenija.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

Danes na meniju

MENU

- Regijski center za dostojno delo Ljubljana
- Načrtovanje kariere nekoč in danes
- Dejavniki poklicnega odločanja
- Vloga in vpliv pomembnih drugih
- DOTS model načrtovanja kariere
- Primeri aktivnosti

O projektu RCDDL

Partnerji:

- Združenje delodajalcev Slovenije
- Svet gorenjskih sindikatov
- e-Študentski Servis

Trajanje: 2017 – 2022

Aktivnosti:

- Informiranje in **svetovanje**, ozaveščanje
- **Delavnice** in mreženjski dogodki
- Spletna platforma, FB, TW
- Analize in predlogi za izboljšave

Kje nas najdete?

<https://www.dostojnodelo.eu/>

<https://twitter.com/rcddlj>

Kaj je dostojno delo?

Pa najprej malo poklepetajmo ...

KLEPETALNICA – hitra vaja

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

- **Namen:** udeležencem omogoča, da se spoznajo in najdejo morebitne skupne točke, ob tem pa lahko izhodišča za pogovor v dvojicah zastavimo tako, da že nakažemo tematiko srečanja in udeležence spodbudimo, da o tej temi spregovorijo.
- **POTEK:**
 - potrebujemo sodo število udeležencev, ki jih prosimo, da se razvrstijo v dve vrsti tako, da ima vsak pred seboj enega sogovornika.
 - Vnaprej pripravimo vprašanja ali izhodišča za pogovor, in sicer toliko, kolikor je dvojic.
 - Udeleženci imajo na voljo eno minuto za pogovor, nato se zgolj ena vrsta premakne naprej tako, da ima vsak udeleženec pred seboj novega sogovornika, udeleženci v drugi vrsti pa ostanejo na svojem mestu.
 - Bodimo pozorni, da vajo začnemo in zaključimo z vprašanjem, ki bo izzvalo pozitivna čustva.

Kaj je kariera?

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

- ožje gledano je posameznikovo gibanje/napredovanje skozi poklic ali vrsto poklicev oz. področij dela - različni poteki kariere (**ni le pot navzgor**)
- se nanaša na vsakogar, ne le na določene poklice/delovna mesta
- širše gledano je **razvoj in rast skozi življenje** na **poklicnem, izobraževalnem in privatnem** področju – **ŽIVLJENJSKA KARIERA**.
- izmenjavanje obdobji izobraževanja, zaposlitve, brezposelnosti
- načrtovanje kariere je zato **vseživljenjski proces**.

Dinamična, individualna (poklicna/življenjska) pot

Načrtovanje kariere

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

- Ni enostaven **odgovor** na vprašanje „Kaj bom, ko bom odrasel-a?“ Odločamo se večkrat v življenju!
- Je **postavljanje** kratkoročnih in dolgoročnih **ciljev** povezanih z izobraževanjem, usposabljanjem, delom, **zbiranje informacij** o teh področjih, **odločanje**... Uresničevanje teh ciljev bo osebo privedlo do želenega poklica oz. delovnega mesta.
- načrtovati/voditi/razvijati kariero: **sproti se dobro=informirano odločati**
- tudi **spremeniti pot**, svoje ambicije

e študentski
servis

Poklicna izbira - kompleksnost

e študentski
servis

- **Izobrazba in poklic – ni isto**
 - Nekateri poklice lahko opravljaš le z določeno izobrazbo – **regulirani poklici**, to velja tudi za ozko specializirana delovna področja
 - Za veliko poklicev **tekmujejo kandidati z različno izobrazbo – diploma je vstopnica!**
 - Upoštevanje stanja in **napovedi na trgu dela** – DA ali NE?
 - Višja izobrazba – višji OD?
- **Prehodnost** izobraževalnega sistema
- Poklici **izginjajo in nastajajo novi**
- **Interdisciplinarnost študijev** (gospodarsko geoinženirstvo, biopsihologija) in **delovnih mest** (strokovnjak za digitalno komuniciranje, prodajni inženirji) – **povečan pomen kompetenc in VŽU**
- **Mladi si delovna mesta ustvarjajo sami!** (primer: Luka, Franja, Ana)

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

Zaposljivost

- Je vseživljenjski proces, za katerega je pomembna predvsem posameznikova sposobnost med delovno kariero in v aktualnih razmerah trga brez večjih težav **pridobiti novo delo za lastno preživljanje in biti uspešen in zadovoljen v svojem poklicu**. Zaposljivost je odvisna od **znanja, veščin, tehnik in od odnosa ki ga ima posameznik ter od uporabe sredstev, ki jih ima na voljo**. Na zaposljivost pa vpliva tudi način predstavitve samega sebe in svojega znanja delodajalcem ter kontekst (npr. osebne okoliščine in trg dela), v okviru katerega posamezniki iščejo delo (vir: Wikipedija).
- „Kombinacija dejavnikov, ki posamezniku omogočajo, da se **pripravlja na zaposlitev** ali da **zaposlitev dobi, jo obdrži ali da napreduje v svoji karieri**. Zaposljivost posameznika je odvisna od: posameznikovih lastnosti (tudi ustreznosti znanja in kompetenc); kako se te lastnosti predstavljajo na trgu dela; socialnega konteksta in okoliščin (npr. podpora in možnosti za priznavanje in posodabljanje znanja in kompetenc); ekonomskih okoliščin (Muršak, 2012)“.

Spremembe na trgu dela

NEKOČ

- en delodajalec
- doživljenjska zaposlitev
- Delavnik od 8:00 do 16:00
- zaposlitev za nedoločen čas
- plačilo zaradi staža ali statusa
- napredovanje znotraj podjetja
- šolanje za en poklic: „znanje je trajno“
- državna zaščita in intervencija
- stabilno delo (rutina)
- delo po navodilih

DANES

- več delodajalcev
- veliko zaposlitev
- fleksibilni delavnik
- nove oblike dela (do 2030 bo 50% „freelancerjev“)
- plačilo na podlagi učinka
- napredovanje k drugemu delodajalcu
- znanje hitro zastareva - VŽU-je
- osebna odgovornost
- dinamično delo in kreativnost
- nastajajo mreže perifernih/podprojekt delavcev
- nove oblike karier
- poklici prihodnosti
- digitalizacija in avtomatizacija

PERSPEKTIVNA DELOVNA PODROČJA

- IT-strokovnjaki vseh vrst (programerji, tehnologi, razvijalci, mobilna tehnologija)
- finančni analitiki, finančni, davčni in zavarovalniški svetovalci in zastopniki
- prodajniki, računovodstvo in knjigovodstvo
- marketing in trženje: tržniki in tržni raziskovalci, skrbniki socialnih omrežij in strokovnjaki za digitalni oz. e-marketing
- farmacija, biokemija in biomedicina, biotehnologija
- zdravstvo, medicina, skrb za zdravje in kakovost življenja
- poklici s področja osebnega svetovanja in vodenja individualnih in skupinskih terapij
- poklici s področja logistike in transporta
- poklici s področja kemije in razvoja novih materialov
- strojni in elektro inženirji, mehatroniki (avtomatizacija, digitalizacija, robotika)
- metalurgi
- organizatorji dogodkov, poslovanja
- poklici, ki jih prinašajo zelena delovna mesta, od energetike, predelovalne industrije, gradbeništva
- gostinstvo in turizem
- „obrtniški poklici“

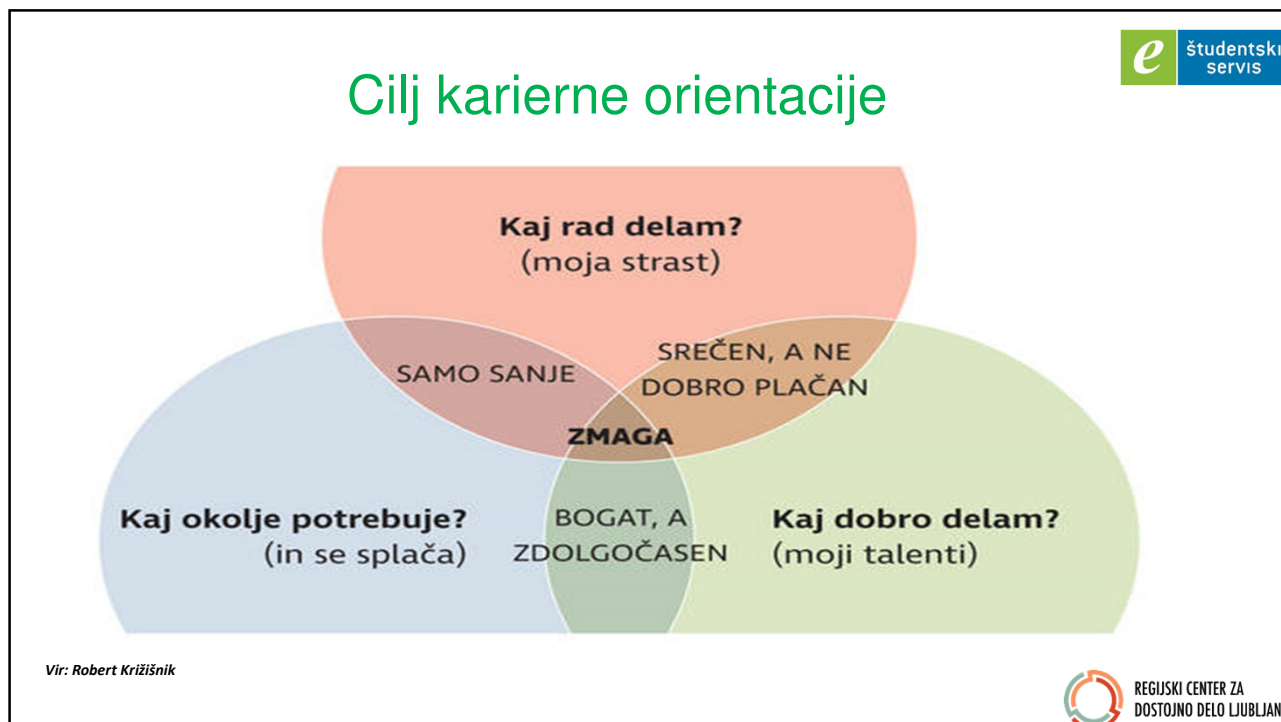

Poklici prihodnosti ali današnja realnost

- Specialist za nevromarketing
- Podatkovni rudar (data mainer/scientist)
- Idejni menedžer
- Investicijski bančnik ali svetovalac za množično financiranje
- Strokovnjak za 3D tiskanje
- IT varnostnik in etični heker
- Urbani agronomi ali vertikalni kmetovalec
- Specialist za odvajanje odvisnosti od tehnologije in interneta
- Digitalni arheolog
- Dispečer dronov
- Odvetnik za virtualno lastnino
- Specialist za novodobno/alternativno učenje
- Skavt za lokacije in „location manager“
- Organizator privatnega življenja

 študentski servis

 Otroški parlamenti®
30 LET

*Zveza Prijateljev
Mladine Slovenij*

Kako o karieri razmišljajo mladi in na podlagi česa se odločajo?

 REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

Kako se odločajo mladi?

- Velik vpliv ima **ugled poklicev – vaja Titanik**
- **Lasten interes mladostnika**
- **Starši** (informacije o poklicih, poklicne želje staršev, pričakovanja ...)
- Ostali **“pomembni drugi”** - večkrat zanemaren vpliv (učitelji, trenerji, sovrstniki, sorojenci)

Vir: Železnov Senečnik Maruška.: Kako pomagam otroku do poklica in izobrazbe

KAJ in KDO VPLIVA NA KARIERNE ODLOČITVE MLADIH?

DIJAKI SREDNJIH POKLICNIH IN STROKOVNO TEHNIŠKIH ŠOL

- Zanimivost področja oz. poklica
- Ugled poklica
- Učni uspeh
- Vpliv staršev (njihovi nasveti)
- Vpliv prijateljev

DIJAKI GIMNAZIJ

- Učni uspeh
- Vpliv prijateljev
- Vpliv staršev (njihovi nasveti)

NAJVEČJI VPLIV IMAJO INFORMACIJE:

- na informativnem dnevu
- priporočila tistih, ki že obiskujejo to šolo
- starši
- prijatelji
- elektronski mediji (spletne strani srednjih šol)
- TV/internet, časniki in revije
- sorodniki, ŠSD, učitelji, svetovalci

Vir: REPANŠEK, 2009

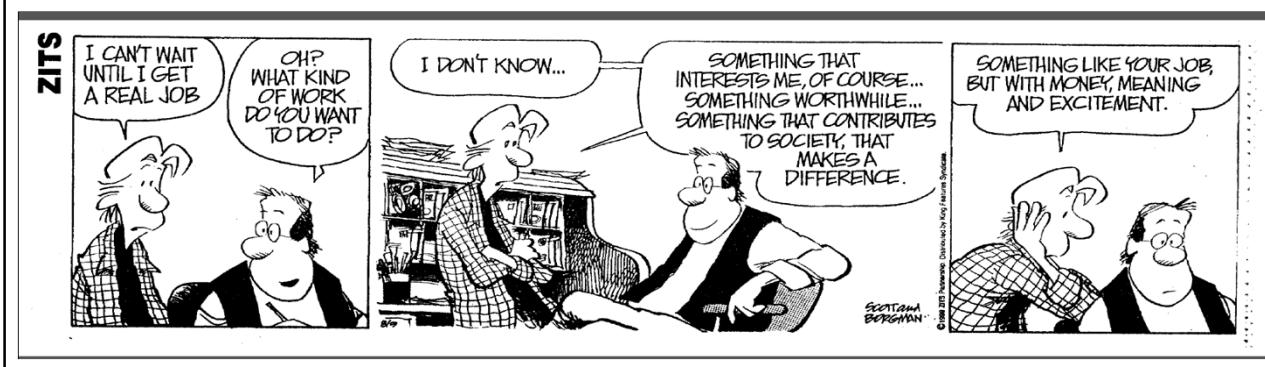

Ali obstaja idealna zaposlitev?

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

- „Mladostniki so pogosto zmedeni in občutijo nesigurnost, ki se kaže kot posledica težnje po potrditvi svojih interesov, sposobnosti, osebnostnih lastnosti in vrednot“ (Gottfredson 1996, str. 195)

Poklicni kviz - kaj bi pa vi vprašali?

VIR: MOJAIZBIRA.SI, AVTOR: TADEJ PUGELJ

1. Zakaj človek sploh dela?

- Da zasluži denar (35)
- Da lahko preživi (30)
- Ker ga to veseli, osrečuje, ker rad dela, uživa v delu (26)
- Da ustvari kaj novega, prispeva k razvoju, napredku družbe (3)
- Da se razvija in napreduje, uveljavi v družbi, postane slaven (2)
- Da pomaga drugim, sodeluje z drugimi ljudmi (2)
- Da je življenje zanimivo, ustvarjalno, ni dolgočasno (1)
- Da pridobi izkušnje (1)

5. Zaradi česa nekemu delu (poklicu) rečeš da je zanimivo, sanjsko?

- Ker te veseli, čutiš zadovoljstvo (26)
- Ker v njem uživaš, ti ni dolgčas (23)
- Ker je zanimivo (15)
- Ker ti je všeč (11)
- Ker dobiš veliko denarja (6)
- Ko ti ponuja vedno nove izzive, navdih (6)
- Ko delaš z dobrimi sodelavci, v dobrem vzdušju (5)
- Ko si v ravnovesju zadovoljstvo/denar (4)
- Če komu koristi (2)
- Če ponuja svobodo (1)
- Če lahko veliko potuješ (1)

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®

Vloga in vpliv pomembnih drugih na karijerne odločitve mladostnikov

DOGODKI IN OSEBE NA MOJI KARIERNI POTI

- Razmislite, kaj se je dogajalo v vaši karieri v posameznih življenjskih obdobjih
- Premislite, katere **osebe in v katerem življenjskem obdobju** so imele največji vpliv na vašo karierno odločitev/pot, da ste postali to kar ste danes – izberite 3 osebe, ki jih napišite na **RUMENE lističe** in razmislite, kakšen je bil ta vpliv oz. **kako/s čemu so te osebe vplivale na vas.**
- Premislite, kateri so bili **prelomni dogodki** na vaši karierni poti in izberite 3. Napišite jih na **ZELENE lističe** in razmislite, **zakaj so bili ti dogodki pomembni za vas.**
- Lističe nanizajte na vrstico po kronološkem zaporedju.

e študentski servis

KAJ PA UČITELJI - KAKO VIDITE SVOJO VLOGO PRI NAČRTOVANJU KARIERE MLADOSTNIKOV?

Pozitiven vpliv

Negativen vpliv

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

e študentski servis

Zakaj bi se učitelji vključevali v KO?

- Učitelji spadajo med „pomembne druge“ v življenju mladostnikov!
- Raziskave kažejo, da mladostniki se obračajo na učitelje z namenom **pridobivanja informacij ali nasveta, še posebej kadar gre za vprašanja vezana na interese in šolske predmete** (Munro & Elsom, 2000; Hutchinson & Bentley, 2011; Nugent idr., 2014).
- **Učitelj je zaupanja vredna oseba, ki je že sprejela karierne odločitve, zgradila kariero in pozna druge odrasle osebe, ki imajo različne kariere** – izziv – subjektivnost informacij prikazana karierna pot ni edina možna, omejenost informacij.
- Učitelji so kot pomembni odrasli v celotnem VIZ procesu vtakani v oblikovanje otrokove in mladostniške osebnosti ... ter prispevajo k razvoju strategij za preprečevanje oz. reševanje težav v šoli in kasneje v življenju ... Skozi vedenja in stališča odraslih (učiteljev) se prenašajo kompetence skozi neposredno učenje in poučevanje, skozi kvalitetno vzpostavljene odnose in tudi skozi način vodenja šole in odnosov znotraj nje ... **Otroci in mladostniki od pomembnih odraslih vse pogosteje učijo kompetenc (socialne in čustvene kompetence), ki jih zaradi načina življenja ne razvijajo več med druženjem, igro, v realnem življenju“** (Vršnik Perše 2012).

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

Kdaj začnemo graditi poklicni zemljevid?

Kdaj se vse začne?
Kakšen vpliv imajo „pomembni drugi“?
Karierni DNK

Vaja: Risanje poklicnega/kariernega družinskega drevesa

CILJI:

- Povečati zavedanje o družinski karierni dediščini - vzbuditi zavedanje o pozitivnih kot negativnih vplivih družine na karierno odločanje, stereotipnih zgodbah o uspehu, izgubljenem znanju, ekonomsko-družbenih dejavnikih.
- Raziskovanje poklicev, razmislek o kariernih odločitvah pomembnih drugih in njihov vplivu le-teh na lastne odločitve in razmišljanja.
- Opozoriti na vpliv družbenega in kulturnega konteksta na načrtovanje kariere.

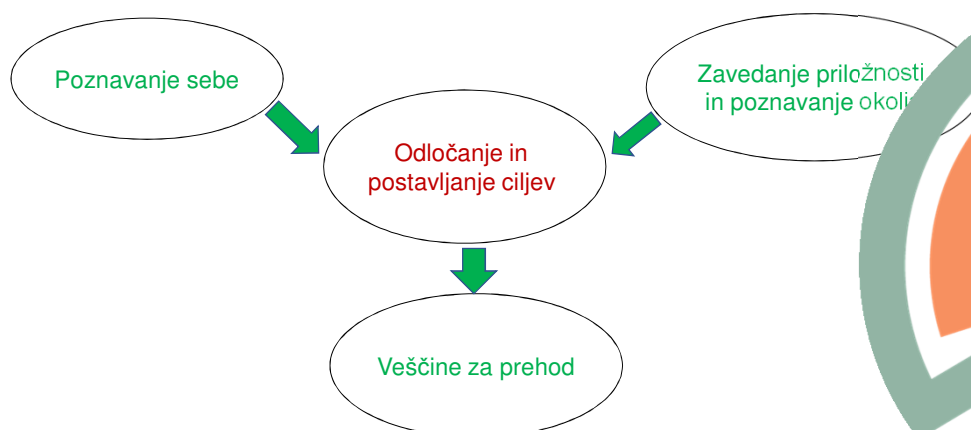

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®

DOTS model načrtovanja kariere in aktivnosti

DOTS model

Uspešno načrtovanje in vodenje kariere

SPOZNAVANJE SEBE

NAČINI SPOZNAVANJU SAMEGA SEBE

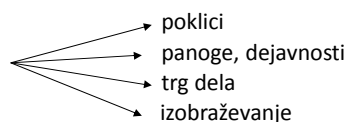
- vprašalniki osebnostnih lastnosti, vrednot, sposobnosti, interesov
- refleksija pridobljenih znanj in veščin
- povratne informacije s strani drugih
- izkušnje: prostovoljno delo, hobiji, potovanja, opravila doma, šolski in občolski projekti in dejavnosti
- Vaje, igre in simulacije
- **POMEN REFLEKSIJE!**

VAJE ZA SPOZNAVANJU SAMEGA SEBE

- Kakšne barve je tvoje jabolko
- Kolo življenja
- Dežela zadovoljstva
- Vaja z žogo
- Ta predmet me opiše in Moje ime me opiše, Če bi bil žival
- Gardnerjeve mnogotere inteligentnosti-vprašalnik
- 10 stvari, ki jih rad/a delam
- Ogledalo
- Moj najboljši jaz v očeh drugih
- Moji dosežki
- Moja inventura
- Tržnica znanj
- Moji vzorniki

ZAVEDANJE PRILOŽNOSTI

POMOČ PRI RAZISKOVANJU SVETA DELA

- Obisk na delovnem mestu
- Obisk Mini City-a
- Delovne navade
- Družinsko karierno drevo
- Igranje poklicnih vlog
- Pripovedovanje zgodb
- Karierni klobuk
- Titanik
- Spomin
- igre s karticami poklicev – kaj delam?
- informativni intervju – napišite vprašanja (katere lahko izvedete v šoli)
- oglasi za delo - analiza oglasov, jaz delodajalec
- idealna zaposlitev
- V izziv bi mi bilo
- opisi poklicev
- obiski podjetij, kariernih sejmov (karierni sejem, Dan odprtih vrat GZS)
- delo (prostovoljno, job-shadowing, doma)
- osebne zgodbe

ODLOČANJE IN NAČRTOVANJE

postavljanje ciljev (dolgoročnih in kratkoročnih)

- S** specifični
- M** merljivi
- A** dosegljivi
prilagodljivi
- R** realistični
- T** časovno določeni

Katere odločitve me čakajo?

Kako sicer sprejemam odločitve?

Kdaj sem nazadnje sprejel-a dobro/težko odločitev? Kaj mi je takrat pomagalo? **TEHNIKE IN STRATEGIJE**

Se težko odločim, ker ne poznam poklicev, sebe, čutim pritisk, sem neodločen-a ...?

Kdo in kaj vpliva na moje odločitve?

Katere korake moram narediti, da bom lahko uresničil-a cilj?
AKCIJSKI NAČRT

odločanje

ODLOČANJE IN NAČRTOVANJE

Sanje se ne uresničijo, cilji se ...

SANJE

VS

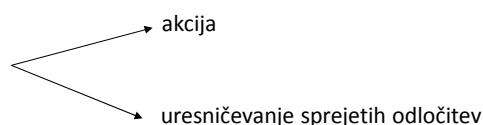
CILJI

ODLOČANJE IN NAČRTOVANJE - aktivnosti

- Vprašalnik o stilih odločanja – NKT VKO (projekt ZRSZ)
- Razlika med ciljem in željami – flipchart (hitri brainstorming)
- Cilji – vaja s košem – vezano na akcijski načrt
- Zgodbe o uspehu – kaj je moral posameznik vse narediti, da je uspel?
- Jaz čez 10 let – moja karierna zgodba – kaj lahko naredim že danes in kaj v prihodnosti – akcijski načrt
- akcijski načrt: katere odločitve me čakajo (izbirni predmeti, izbira srednje šole: kaj, kako, do kdaj, kdo mi lahko pomaga).

Veščine za prehod

Vprašanja:

- Kje dobiti informacije?
- Kako se lotim reševanja problemov?
- Ali znam poiskati prave informacije?
- Kaj me čaka pri prehodu na višjo stopnjo izobraževanja?
- Kako se predstaviti delodajalcu

POMOČ PRI RAZVOJU VEŠČIN ZA PREHOD

- **Vaja prvega vtisa**
- Napišite ponudbo za svojo sanjsko službo
- Jaz delodajalec
- Poiščite najbolj zanimiva/težka vprašanja na zaposlitvenem razgovoru in poskusite odgovoriti nanj (igre vlog)
- Naredi svojo vizitko (karierni plac)
- Predstavi se v 1 minuti – povej kaj o sebi

Veščine za prehod – izdelava CV vizitke

- Najprej se pogovorimo o osebnostnih lastnostih, znanjih, veščinah, interesih ... o tem, v čemer so dobri. Razložimo tudi pojem kompetence in jo prikažemo s primeri.
- Povežemo poklice z določenimi kompetencami.
- Potem vsak zase premisli o zgoraj napisanem in to zapiše na list papirja.
- Ob izbiri CV vizitke svoje želje o izbiri poklica, povežejo s tisto vizitko, ki bi jih najbolj predstavila in nanjo zapišejo poleg znanj, veščin, lastnosti, ... tudi svoje osebne podatke. Vizitke potem priprnemo na trakove, ki jih lahko obesijo okrog vratu.

Vir: Karierni plac – karierni center za mlade (Javni Zavod Cene Štupar)

Viri in reference:

- Poklicni kviz: https://www.mojaizbira.si/sites/www.mi.si/files/upload/poklicni_kviz.pdf
- Primer osebne zgodbe, Sarah Bamburač, umetnica ličenja: <https://www.optius.com/iskalci/karierna-svetovalnica/delo-umetnice-licenja-meres-osrečuje/>
- Vaje s karticami poklicev: <https://www.mojaizbira.si/poklicne-kartice>
- TAPOS Zveza tabornikov glej gradiva in aplikacijo: <http://tapos.taborniki.si/spoznaj-se/>
- Vzgoja za poklic – karte kompetenc, priročnik in orodje za samooceno kompetenc
- NKT VKO: <https://www.vkotocka.si/gradiva/>
- MY CHILD'S FUTURE: <http://www.mychildsfuture.com/item.htm?id=0> (pojasnila, vaje)
- Opisi poklicev: <https://www.mojaizbira.si/>
<https://www.ess.gov.si/ncips/opisi-poklicev>

Knjige in priročniki:

- FAMICO priročnik za starše: [Kako pomagati otroku pri sprejemanju kariernih odločitev](#)
- FAMICO priročnik za svetovalce: [Kako sodelovati s starši v procesu kariernega svetovanja otrokom in mladostnikom](#)
- Pripomoček k metodi poklicne orientacije, projekt Right profession II: https://www.pgz.si/upload/File/2018/pgz_metodoloska_publicacija_za_ucitelje_osnovnih_sol.pdf
- Socialna akademija – [Inkubator 4.0](#), Moja korak naprej priročnik – lahko ga naročite, na spletu ni pdf verzije.
- Željeznov Seničar M. (2005). *Kako pomagati otroku do izobrazbe in poklica?*
- Rupar, B in dr. (2007). *Poklicni kaŕipot.*
- Kozoderec, D. (2005). *Sopotniki na poklicni poti mladostnika.*
- Kozoderec, D. (2005). *Sluŕba mene išče.*
- Bordet, S. in Mouchet, N. (2007). *O poklicih, moj poklic.*
- Orenia Yaffe Yanai: *Kariera iz strasti*

REGIJSKI CENTER ZA
DOSTOJNO DELO LJUBLJANA

Hvala za pozornost in lep dan!

Vprašanja?

Sugestije?

Mnenja?

marusa.gorsak@studentski-servis.com

dostojnodelo@studentski-servis.com

